

УДК 008:261.6+070:271.4(477.83/.86)“1921/1946”

*Фарина Оксана Вікторівна,
аспірант Київського національного
університету культури і мистецтв
oksanafaryna@ukr.net*

РЕФЛЕКСІЇ ДУХОВНО-МИСТЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ПРЕСІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ (1921–1946)

Мета роботи – проаналізувати культурологічну спрямованість греко-католицьких видань, їх місце у відображенні реальної картини духовно-мистецького життя Східної Галичини у 1921–1946 рр., роль преси УГКЦ у збереженні і розвитку національної ідеї. Першочергова увага розвідки зосереджена на часописах «Дзвони», «Мета», «Нова зоря», «Місіонар» та інших масових виданнях, що найкраще розкривають означену проблему. **Методологія дослідження** полягає у використанні методів аналізу та узагальнення, зокрема для виявлення та вивчення культурологічної проблематики греко-католицької преси. На основі компаративного методу простежено тематико-жанрову реконструкцію номерів окремих греко-католицьких періодичних видань. **Наукова новизна** дослідження зумовлена тим, що у ньому здійснено спробу часткового аналізу культурологічної тематики греко-католицьких часописів Східної Галичини 1921–1946 рр. **Висновки.** Греко-католицькі видання відзначаються професійністю та високим інтелектуальним рівнем, всебічно висвітлюють культурне життя регіону. Проте після приходу радянської влади на західноукраїнські землі, припиняють своє існування.

Ключові слова: греко-католицькі часописи, культурологічний огляд, українська культура, Східна Галичина, діяльність церкви.

Фарина Оксана Вікторівна, аспирант Киевского национального университета культуры и искусств
Рефлексии духовно-художественной культуры в греко-католической прессе Восточной Галиции (1921-1946)

Цель работы – проаналізувати культурологічну спрямованість греко-католицьких видань, їх місце в отраженні реальної картини духовно-культурної життя Восточної Галиції в 1921–1946 гг., роль преси УГКЦ в збереженні і розвитку національної ідеї. Першочергове увагу розвідки зосереджена на журналах «Дзвони», «Мета», «Новая Зоря», «Мисионар» і інших масових виданнях, що краще розкривають указану проблему. **Методологія** дослідження заключається в використанні методів аналізу та узагальнення, в частині для виявлення і вивчення культурологічної проблематики греко-католицької преси. На основі порівняльного методу простежено тематико-жанрову реконструкцію номерів окремих греко-католицьких періодичних видань. **Наукова новизна** дослідження обумовлена тим, що в ньому здійснено спробу часткового аналізу культурологічної тематики греко-католицьких журналів Восточної Галиції 1921–1946 гг. **Висновки.** Греко-католицькі видання відзначаються професійністю та високим інтелектуальним рівнем, всебічно висвітлюють культурне життя регіону. Проте після приходу радянської влади на західноукраїнські землі, припиняють своє існування.

Ключевые слова: греко-католические издания, культурологический обзор, украинская культура, Восточная Галиция, деятельность церкви.

Faryna Oksana, postgraduate of Kyiv National University of Culture and Arts

Reflection of spiritual and artistic culture in greek catholic press of Eastern Galicia (1921-1946)

Purpose of Research. The purpose of the article is to analyze the culturological orientation of Greek Catholic publications, their place in reflecting of the real picture of the spiritual and artistic life of Eastern Galicia in 1921–1946, the role UGCC press in preserving and developing the national idea. The primary focus of research is on the journals «Dzvony», «Meta», «Nova Zorya», «Misionar» and the other most popular media that the best reveals the definite problem. **Methodology.** The methodology of the work is to use methods of analysis and generalization, in particular to identify and exploring the culturological problems of the Greek Catholic press. Based on the comparative method the author traced thematic-genre reconstruction of the issues of some Greek Catholic periodicals. **Scientific Novelty.** The scientific novelty of the research is the author's attempt to partially analyse the cultural topics of Greek Catholic editions of Eastern Galicia 1921–1946. **Conclusions.** Greek Catholic editions were marked by professionalism and high intellectual level, comprehensively covering the cultural life of the region. However, after the arrival of Soviet authorities in Western Ukraine they disappeared.

Key words: Greek Catholic press, culturological review, Ukrainian culture, Eastern Galicia, church activities.

Актуальність теми дослідження. Греко-католицька преса Східної Галичини відіграла важливу роль у формуванні світогляду українського населення регіону, плеканні національно-патріотичного духу. Періодичні видання церкви були спрямовані на виховання любові до Бога та рідного народу,

пропагуванні національної ідеї та сімейних цінностей, розкривали культуротворчу діяльність УГКЦ, висвітлювати культурні тенденції розвитку краю.

Витоки означеної проблеми частково досліджено в роботах сучасних науковців: О. Вей «Українська греко-католицька преса міжвоєнного періоду (1918–1939)» [1], І. Гнип «Галицька преса міжвоєнної доби про сприяння Греко-Католицької церкви українській культурі (20–30-ті рр. XX ст.)» [4], І. Капраль «Католицькі літературні часописи Львова 20–30-х рр.» [8], Ю. Щербяк «Роль католицької періодики у просвітительській діяльності Української Греко-Католицької церкви першої третини XX ст.» [22]. Цінними для виявлення змісту греко-католицьких часописів є історико-бібліографічні дослідження М. Комарниці [10; 11]. Однак, практично відсутні наукові розробки, які би комплексно розкривали греко-католицьку пресу з точки зору культурологічної проблематики у ній та її цінності у культурному просторі Східної Галичини.

Метою статті є рефлексія культурологічного аспекту публікацій основних періодичних видань греко-католицької преси Східної Галичини 1921–1946 рр.

Виклад основного матеріалу. 20-ті – I пол. 40-х рр. XX століття були складним періодом в історії західноукраїнських земель, що виявився у всіх сферах політичного, економічного, релігійного та культурного життя. Це були часи пацифікації, посилення утисків корінного українського населення Східної Галичини з боку польського уряду з метою повної асиміляції українців й перетворення регіону в інтегровану частину Польщі; встановлення радянської влади на західноукраїнських землях та нацистська окупація в період Другої світової війни. На сторожі захисту національних прав українців Галичини постійно перебувала УГКЦ.

Становлення греко-католицької преси стало важливим фактором як в суспільно-політичному, так і в культуротворчому житті західних українців. У Відозві до духовенства Станіславської єпархії 1931 р. єпископ Хомишин писав: «Часопис – се твір нової доби; се всім приступне друковане слово, котре кожного дня або щокілька днів подає відомости про культурні, політичні, господарські справи й zarazом звідомляє про всякого роду світові події та новини. Круг тих відомостей обнімає ціле людське життя» [13, 199]. У 20–30 рр. українська католицька преса набуває особливого розквіту. На той час вона була вже досить розгалужена і охоплювала, практично всі верстви населення. Католицькі видавництва, друкарні друкували газети і журнали адміністративного характеру, літературно-наукові видання, часописи для інтелігенції, молоді, дітей та селян. Опікуючись українською культурою, греко-католицьке духовенство неодноразово висвітлювало на шпальтах своїх часописів культурологічну тематику статей, акцентувало увагу на національному обличчі культурного життя, докладало максимум зусиль до його розвитку.

У контексті дослідження важливим є фаховий часопис українських греко-католицьких священників – «Нива» (1904–1939), що виходив у Львові для широкого кола читачів. Культурологічні розвідки здебільшого присвячені публікаціям про роботу Національного музею у Львові (заснований А. Шептицьким), важливість розвитку місцевих музеїв задля збереження історичної культурної спадщини, заохочення до ведення парохіяльних хронік та комплектації місцевих бібліотек духовною, національно-патріотичною, історичною літературою. Святкові матеріали стосувались визначних подій церковної історії й культури, серед яких: 300-ліття смерті свм. Йосафата, 30-ліття владичтва митрополита Андрея, 250-ліття греко-католицької Духовної семінарії у Загребі, 150-ліття греко-католицької Духовної семінарії, 950-ліття хрещення Русі-України, 10-літній ювілей від створення у Львові Богословської академії та ін. Активним учасником літературно-мистецького процесу став місячник «Дзвони» (1931–1939); до редколегії входили – гол. о. Й. Сліпий, о. Г. Костельник та професор М. Чубатий. Журнал публікував твори української (Б.–І. Антонич, Д. Бандріський, Г. Костельник, У. Кравченко, Ю. Липа) та зарубіжної (Ж. Бернано, В. Гюго, Ш. Руставелі,) літератури, а також наукові статті, пов'язані з богослов'ям, історією, мовознавством, філософією, музикою, театром, живописом.

Стаття М. Гнатишака вивчає еволюцію художніх напрямів і стилів європейського театру з середини XIX ст. до 30-х рр. XX ст. Автор простежує мистецькі напрями натуралізму, неоромантизму та доходить до висновку, що сучасний театр – це експресіоністичний, де «звернено бачну увагу на чисто духову сторінку драматичного твору, відкинено сценічний перепих і ансамблюву зіграність театру передвоєнного, до голосу прийшов знова актор-декламатор, в новому, цілком відмінному середовищі» [3, 267].

Високо оцінював талант О. Новаківського в контексті формування національного мистецького середовища В. Залозецький, вважаючи, що «постійне змагання мистця, це постійне зусилля віднайти самого себе серед сучасних мистецьких напрямів робить його творчість вічно свіжою і вічно молодою» [5, 526]. Інші праці мистецтвознавця стосуються українського дерев'яного будівництва та мистецьких пам'яток в Долині.

Традиційно до дня народження чи смерті, публікувались статті про відомих композиторів (Й.–С. Бах, Р. Вагнер, Й. Гайдн, Г.–Ф. Гендель та ін.). Своє відображення на сторінках «Дзвонів» обов'язково знаходили мистецькі виставки Львова (Божий гріб у Волоській церкві у Львові, виставка образів на «Таргах всходніх» у Львові, виставка сучасної української графіки, виставка скульптора Е. Вітінга й «Нової генерації» у «Палаті штуки» у Львові) [6]. Літературознавчі студії, вміщені у «Дзвонах», порушують питання місця українського письменника у світовому літературному процесі, форм реалізації естетичних категорій, світоглядних основ у художній творчості, взаємовідносин читача і письменника, об'єктивної та суб'єктивної критики [10, 221].

Проблеми національної культури обговорювались у газеті «Нова Зоря» (1926–1939), що видавалась комітетом Української Християнської Організації. 1928 р. у часописі з'являється спеціальна об'ємна рубрика «Література. Наука. Мистецтво», з підрубриками, яка розміщувалась зазвичай на с. 6–7. Тут висвітлювались літературознавчі питання, друкувались рецензії на нові художні твори, монографії, спогади, публікувались нариси про життя і творчість відомих на той час письменників, пропонувались огляди різножанрових творів.

Яскравим прикладом історико-музичних публікацій була ціла серія праць о. С. Сапуна про біографію й аналіз творчості українського композитора Д. Бортнянського, Б. Кудрика – про А. Вахнянина, Ф. Шуберта, та ін.

Театральне життя Львова частково висвітлює публікація про гастролі театру ім. І. Тобілевича, який поставив у місті 3 вистави («Грішниця на острові Паго-Паго», «Сорочинський ярмарок», «Бродвей»). «Нова Зоря» схвально оцінила гру акторів театру, проте щодо репертуару поставилась критично, зазначаючи, що «добрих релігійних творів з будуючим релігійним і національним, позитивним змістом у нас розмірно мало» [7].

Розвиток фотомистецтва супроводжувався частими виставками, організованими Фотографічним товариством у Львові. Редакція газети неодноразово аналізувала його діяльність, позитивно оцінювала роль фотографії у творчості людини. На виставці 1931 р. взяли участь 30 авторів, серед яких був священник о. Каштанюк; переважали пейзажі та портрети [2]. Мистецька подія 1932 р. представила 400 світлин львівських краєвидів, старої й нової архітектури, промислове і торговельне життя міста, його наукові установи та школи. Організатори ставили за мету «наукового пізнання й опис батьківщини та мистецьке виповідження своїх вражень і зображень про свою батьківщину» [21].

«Нова Зоря» детально анонсувала покази актуальних на той час фільмів («Аріяна», «Ром Експрес», «Мадярська любов», «Чому я згрішила. Льорель і Гарді в подружжі»). Проте, найбільшу увагу приділила виходу фільму «Св. Антін Падуанський» (реж. Джуліо Антамаро). Кінострічка не набула популярності серед галичан. О. Мох засуджував, що це «засоромлююча наука для католиків, які йдуть на всякого рода безрелігійні неморальні фільми», тим самим уникаючи якісні християнські. Автор припустив доцільність створення католицьких фільмів для українців як «духовних вправ», що будуть сприйматись легко й «наче з забавою» [14].

Визначною подією у культурному житті Львова стало відкриття виставки української графіки у 1932 р., організованої Асоціацією незалежних українських митців, у якій, окрім галичан, взяли участь закордонні гості, духовенство, журналісти. Виставка складалась з чотирьох частин (державні папери України, оригінальна графіка, обкладинки та ілюстрації до книг, екслібрис), про які детальніше розповідали наступні номери «Нової Зорі» [19]. Цінною розвідкою є ілюстрована стаття про «Український exlibris» (невеликий книжковий знак, художньо виконана етикетка, де вказано, кому належить книга), в якій йдеться про походження екслібриса, розвиток цього мистецького феномена в Україні, його значення: «як ознакою культурної людини є власна книгозбірня, так ознакою культурного книголюба є свій власний мистецький екслібрис» [20].

До 25-річчя мистецької діяльності відбулась виставка робіт галицької малярки, вчителя малювання перемишльської семінарії О. Кульчицької, де були присутні представники «мистецького, наукового, журналістичного світа», а також церковні діячі, представники інших верств. «Нова зоря», переповідаючи слова М. Голубця, визначила характерні риси творчості малярки-ювілярки – «се передовсім тонкий естетичний смак, культурність, висока технічна досконалість, поважна тематика» [15].

Окремі розділи, присвячені культурним справам, стали постійними у тижневику «Мета» (1931–1939) – органу Українського католицького союзу. Газета орієнтувалась на широку читацьку аудиторію і намагалась охопити усі сфери суспільного життя. Тут можна зустріти твори К. Бобрікевича, Н. Королеви, В. Маковського, І. Марківа та ін. Свої вірші з нагоди свят писали: А. Бовшівський («По дорозі до Вифлеєму»), Р. Дурбак до 70-річчя митрополита А. Шептицького («Князеві Церкви й України»), Р. Завадович («І знов чарівна і таємна...»), А. Курдик («Є знову всюди ця туга тривожна»). На перших сторінках святкових чи ювілейних випусків розміщувалась кольорова

репродукція ікони або фото ювіляра. Найбільшої уваги «Мета» надавала науковим статтям, які можна умовно поділити на такі групи: історія Церкви та історія України, богослов'я, політологія, філософія, педагогіка, літературознавство, журналістика, мистецтвознавство і музика. Треба зазначити, що літературознавчі студії, які публікувались на шпальтах газети, відзначались високим рівнем професійності і охоплювали широке коло досліджуваних тем. Їх редактором був М. Гнатишак – літературознавець та теоретик католицької критики. До його творчої спадщини належать статті: «Шевченко і сучасність», «Жінки пишуть повісті», «Хочемо, щоб українська література ніколи не була зла», «Театр на селі», «Між життям і поезією: про минулорічну літературну продукцію». Автор через подачу програмного бачення католицьким напрямком проблем мистецтва, зокрема у літературі, вважав, що християнське мистецтво не мусить бути виключного мистецтвом церковним [8, 140].

Музичну культуру на шпальтах «Мети» опрацьовував Б. Кудрик. Його публікації торкаються важливих подій мистецько-громадського значення Східної Галичини першої половини ХХ ст., висвітлюють загальні проблеми культуротворчого процесу і показують пізнавально-критичний погляд автора на них, пропагують та аналізують творчість західноєвропейських композиторів. До таких статей належать: «Новий концертний виступ п. Д. Бандрівської у Львові», «У справі популярної католицької пісні», «З життя й мистецтва. Motto: «Nihil novi!», «Як я пізнав Генделя й Баха», «Співець віри й перемоги» (з приводу 150-ліття народин Карла Марії фон Вебера 1786–1936).

Театральне мистецтво було важливим для виховання «глядацької культури» парафіян. Питання його поширення на селі та правильність вибору репертуару для аматорських колективів стало серйозною темою серед духовенства. У статті «Театр і релігія» автор рекомендує місцевим священикам спільно з членами театральних гуртків взяти участь у виборі п'єси для майбутніх вистав. Аргументує він тим, що недостатня обізнаність громадян у театральному мистецтві проявляється у тому, що «часом буває так, що публіка на селі на наших аматорських театрах поринає сміхом тоді, коли на сцені відіграється найбільш трагічна доля, а як на сцені відбувається якась любовна сценка, гість на салі ще й прицмокує, вважаючи цю любовну сцену за прилюдну еротику...». Подолати ж цю проблему, на думку священика, можна за допомогою «добрих вистав», що є у репертуарі українських професійних театрів [18].

1931–1932 рр. «Мета» видавала безкоштовний додаток «Література–Наука–Мистецтво». Численні статті з питань історії України та історії Церкви, етнографії, літературознавства та мовознавства, мистецтвознавства, кінематографу та фотомистецтва відзначаються високою культурою слова, фаховістю, поєднують матеріали інформативного та аналітичного характеру.

Ще одним високоякісним часописом, як в теоретичному, так і в культурному плані був науковий тримісячник «Богословія» (1923–1939, 1943). Своїм завданням видання вважало висвітлювати суто наукові дослідження з різних ділянок богословської науки, акцентуючи увагу на теології Католицької Церкви. 1930 р. у журналі розширюється спектр тематичної проблематики, з'являються статті з мистецтвознавства, музикознавства, мовознавства, проте всі вони залишаються пов'язаними з релігією і Церквою. Цінними з культурологічної тематики є статті археолога Я. Пастернака «Звіт з археологічних дослідів у підземеллях октаедри св. Юрія у Львові», «Археологічні розкопки літом 1933 р. на терені катедр св. Юрія у Львові», «Крипта під церквою Св. Духа гр.-кат. Богословської академії у Львові. Дані праці показують заслуги духовенства у пам'яткоохоронній діяльності 20–30 рр. Примітно, що головним замовником археологічних розкопок був митрополит Шептицький. Про історію давньоруського іконопису, його національні особливості писав В. Пещанський. Проблема візантійського впливу у староруському мистецтві простежена у публікації В. Залозецького. Музикознавчі статті належали Б. Кудрику. Відомий композитор вивчав біографію та творчість М. Вербицького, роль духовенства у музичній культурі Галичини.

Головними друкованими органами управління окремих епархій УГКЦ були «Львівські архієпархіальні відомості» (1889–1917, 1918–1942), «Перемиські епархіальні відомості» (1889–1939), «Вістник Станиславівської епархії» (1886–1939). Основним завданням часописи ставили організацію роботи священнослужителів, ознайомлення прихожан з рішеннями й розпорядженнями Консисторії, друкувалася інформація про найважливіші події Греко-католицької церкви, проповіді та звернення.

Незважаючи на те, що ці видання мали адміністративний характер, все ж на їхніх сторінках можна зустріти інформацію про становище української школи, взаємозв'язки церкви та школи, статус української мови, повідомлення про боротьбу з неграмотністю; висвітлювали діяльність громадських культурно-освітніх товариств: «Товариство ім. св. Ап. Петра» для допомоги убогим Церквам Перемишля Перемишльської епархії, Інтернат сс. Василіанок, «Вдово-сирітський інститут в Перемишлі», Духовна семінарія, Дяковчительський інститут, «Епархіальна поміч» та ін. [9, 102]. Заклик Митрополичого ординаріату до участі греко-католицьких священиків в Союзі прихильників Національного музею свідчить про значущість

музейних установ у пам'яткоохоронній діяльності духовенства. Протягом одного року існування такої організації її членами стали 10 священників зі Східної Галичини та 3 – із США. На кошти отримані з членських внесків було придбано картини видатних художників [17].

Великою популярністю користувався у читачів журнал «Місіонар» (1897–1944) з додатком для дітей «Місіонарчик». На своїх сторінках видання акцентувало увагу на проповідуванні засад християнської віри, інформувало про суспільні та церковні події, досліджувало церковні свята, значення молитов та повчало за допомогою притч, легенд переказів. Часопис ілюстрований малюнками, репродукціями ікон, портретами діячів УГКЦ та ЧСВВ. Окрім цього, журнал висвітлював місіонерську роботу отців Чину св. Василя Великого як в Україні, так і за кордоном.

Через політичні обставини у 1939 р. жовківський «Місіонар» переїхав до Перемишля. Головними темами на шпальтах журналу залишалось виховання дітей та молоді, підтримка духу народу під час війни, спостереження за переможними діями німецької армії. У липні 1941 р. редакція видання повернулася до Жовкви і продовжила концепцію свого видання [11, 667].

У Перемишлі виходив часопис «Бескид» (1928–1933), як продовження до нього з 1933–1939 рр. – «Український Бескид». Традиційно на першій шпальті тижневика були уривки зі Святого Письма та рубрика «Наука», в якій публікувались повчальні релігійні статті. І хоча більшість публікацій мали релігійне наповнення, тут можна побачити твори художньої культури українських та зарубіжних авторів: У. Кравчук, Е. Кувеканя, А. Курдидик, О. Лещук та ін. Редакція газети активно анонсувала програми як релігійних, так народних свят, концертів, театральних вистав, інформувала про співпрацю греко-католицького духовенства з діячами культури. В «Українському Бескиді» з'являється рубрика «Для науки і розваги», де публікувались гуморески, головоломки, вірші для дітей, що дозволило зробити часопис ще ближчим до народу. У номері за 24 грудня 1933 р. оголошено конкурс «на популярні твори пропагандистичного характеру, які мають протиставлятися большевицько-безбожницькій літературі» [12]. Насамперед розглядалися праці релігійного характеру, проте до редакції приймалися також повісті, п'єси для сільських сцен, література для дітей і молоді та твори зі всіх галузей знань. Таким чином, молоді письменники мали змогу заявити про себе у регіоні.

Окреме, малодосліджене явище в українській католицькій пресі – станові часописи «Голос дяків» (1921–1928), як продовження до нього «Дяківський шлях» (1921–1930), та «Дяківський прапор» (1936), які виходили в Коломиї. Своєрідність цих видань полягала у тому, що вони обстоювали соціальні, професійні інтереси дяків, висвітлювали організаційне життя представників цього сану й сприяли їх культурно-просвітницькому розвитку. З-поміж тем і проблем церковного характеру, висвітлювались такі: походження народних обрядів, історія церковних хорів, розвідки про українські свята та їх атрибути крашанки, писанки, галунки). Періодично друкувались літературознавчі праці, зокрема, про І. Франка, Т. Шевченка, твори поезії. «Дяківський прапор» запровадив рубрики «Для науки і розваги», «Новинки», які були безпосередньо причетні до подій культурного життя як в Україні, так і за кордоном. Однак, діяльність даних часописів викликала опір у єпископського ординаріату у Станіславові і їх заборонено для читання під загрозою усунення з посади [16, С.45].

Висновки. Підсумовуючи, варто артикулювати те, що греко-католицькі видання на високому рівні висвітлювали провідні мистецькі напрями Східної Галичини 20–30 рр. минулого століття. Греко-католицьке духовенство співпрацювало з плеядою блискучих публіцистів, критиків, науковців, культурних діячів, які активно друкувались на шпальтах часописів. Часом греко-католицька критика була дещо упередженою, однак її прагнення до реального подання інформації, торкаючись усіх сфер культури та соціуму, дозволяє відтворити цілісну культурну картину регіону окреслених років.

Під час радянізації краю восени 1939 року більшовики закрили видання майже всіх духовних часописів; у період окупаційного режиму видавались «Богословія» (1943), «Місіонар» (1940–1944), «Львівські архієпархіальні відомості» (1940–1944); з поверненням радянської влади усі часописи припинили своє існування. Попри німецькі заборони, греко-католицькі часописи підтримували патріотичний дух, друкували історичні статті, епізодично літературно-мистецькі повідомлення.

Література

1. Вей О. Українська греко-католицька преса міжвоєнного періоду (1918–1939) / О. Вей // Держава та регіони. Соціальні комунікації. – 2013. – №2. – С. 65–69.
2. Вистава української фотографії // Нова Зоря. – 1931. – Ч. 96 (496). – 17 грудня. – С. 1–2.
3. Гнатишак М. Сучасне положення європейського театру / М. Гнатишак // Дзвони. – 1931. – Ч. 4–5. – С. 265–269.
4. Гнип І. Галицька преса міжвоєнної доби про сприяння греко-католицької церкви українській культурі (20–30-ті рр. ХХ ст.) / І. Гнип // Схід. – 2013. – №3. – С. 91–98.
5. Залозецький В. Олекса Новаківський / В. Залозецький // Дзвони. – 1935. – Ч. 11. – С. 525–528.

6. З нашого мистецького життя у Львові // Дзвони. – 1932. – Ч. 9. – С. 619–622.
7. З нашого театру // Нова Зоря. – 1932. – Ч. 91 (589). – 27 листопада. – С. 5.
8. Капраль І. Католицькі літературні часописи Львова 20–30 рр. / І. Капраль // Поліграфія і видавнича справа : наук.-техн. зб. №39. – 2002. – Львів : Українська академія друкарства, С. 140–145.
9. Коваль Л. Українські громадські культурно-освітні товариства в Перемишлі у 1867–1939 рр.: історіографія проблеми / Л. Коваль // Вісник Кам'ян.-Поділ. Ун-ту ім. І. Огієнка : історичні науки. – 2011. – Вип. 4. – С. 97–106
10. Комарниця М. Дзвони / М. Комарниця // Українські часописи Львова 1848–1939 : історико-бібліографічне дослідження. – Львів : Свят. – 2003, С. 218–226. – Т. 3, Кн 1.
11. Комарниця М. Місіонар / М. Комарниця // Українські часописи Львова 1848–1939 : історико-бібліографічне дослідження. – Львів : Свят. – 2003, С. 662–668. – Т. 3, Кн 1.
12. Конкурс // Український Бескид. – 1933. – Ч. 50 (214). – 24 грудня. – С. 4
13. Мельничук П. Владика Григорій Хомишин: патріот – місіонер – мученик / П. Мельничук. – Львів : Місіонар. – 1997, 414 с.
14. Мох. О. Католицький фільм у Львові / О. Мох // Нова Зоря. – 1933. – Ч. 23 (621). – 30 березня. – С. 6.
15. Олена Кульчицька. Ювілейна вистава її образів у Львові // Нова Зоря. – 1933. – Ч. 27 (625). – 16 квітня. – С. 11.
16. Рішення і зарядження пресв. Єпископського ординаріату в Станиславові від 1904–1931 р. / Зібрав о. Симеон Лукач. – Станиславів : Накладом кооперативи «Священнича поміч», 1932. – 72 с.
17. Союз прихильників Національного музею у Львові // Львівські архієпархіальні відомості. – 1932. – 15 грудня, С. 34.
18. Театр і релігія // Мета. – 1936. – Ч. 19 (264). – 10 травня. – С. 4
19. Українська графіка. Відкриття її вистави у Львові // Нова Зоря. – 1932. – Ч. 43 (541). – 12 червня. – С. 5, 7.
20. Український exlibris на виставі української графіки у Львові // Нова Зоря. – 1932. – Ч. 45 (543). – 19 червня. – С. 6.
21. Фотографія Батьківщини // Нова Зоря. – 1932. – Ч. 83 (581). – 30 жовтня. – С. 5.
22. Щербяк Ю. Роль католицької періодики у просвітительській діяльності Української Греко-Католицької церкви першої третини ХХ ст. / Ю. Щербяк // Педагогічні науки. – 2012. – Вип. 54. – С. 87–94.

References

1. Vei, O. (2013). Ukrainian Greek-Catholic press of the interwar period (1918 –1939). *Derzhava ta rehiony. Sotsialni komunikatsii*, 2, 65–69 [in Ukrainian].
2. The exhibition of Ukrainian photo. (1931, December 17). *Nova Zoria*, 96 (496), 1–2 [in Ukrainian].
3. Hnatyshak, M. (1931). The modern position of European theatre. *Dzvony*, part 4–5, 265–269 [in Ukrainian].
4. Hnyp, I. (2013). Galician press on the promotion of Greek Catholic Church Ukrainian culture during the interwar period (20–30th XX). *Skhid*, 3, 91–98 [in Ukrainian].
5. Zalozetskyi, V. (1935). Alexa Nowakowski. *Dzvony*, part 11, 525–528 [in Ukrainian].
6. From our artistic life in Lviv. (1932). *Dzvony*, part 9, 619–622 [in Ukrainian].
7. From our theatre. (1932, November 27). *Nova Zoria*, 91 (589), 5 [in Ukrainian].
8. Kapral, I. (2002). Catholic literary journals of Lviv of 20–30. *Polihrafiia i vydavnycha sprava: nauk.-tekhn. zb.*, 39, 140–145 [in Ukrainian].
9. Koval, L. (2011). Ukrainian public cultural and educational associations in Przemysl in 1867–1939: historiography of problem. *Visnyk Kamian.-Podil. Un-tu im. I. Ohiiienka: istorychni nauky*, 4, 97–106 [in Ukrainian].
10. Komarnytsia, M. (2003). *Dzvony. Ukrainian newspapers of Lviv 1848–1939: historical and bibliographic research*. Lviv: Sviat [in Ukrainian].
11. Komarnytsia, M. *Misionar*. (2003). *Ukrainian newspapers of Lviv 1848–1939: historical and bibliographic research*. Lviv: Sviat [in Ukrainian].
12. The competition. (1933, December 24). *Ukrainskyi Beskyd*, 50 (214), 4 [in Ukrainian].
13. Melnychuk, P. (1997). *Bishop Gregory Khomyshyn: patriot – missionar – martyr*. Lviv: Misionar [in Ukrainian].
14. Mokh, O. (1933, March 30). The Catholic film in Lviv. *Nova Zoria*, 23 (621), 6 [in Ukrainian].
15. Olena Kulchytska. The jubilee exhibition of her works in Lviv. (1933, April 16). *Nova Zoria*, 27 (625), 11 [in Ukrainian].
16. Lukach, S. (Ed.). (1932). *Decisions and decrees of Episcopal Ordinariate in Stanislav from in 1904–1931*. Stanislaviv: Nakladom kooperatyvy «Sviashchenycha pomich» [in Ukrainian].
17. The Union of supporters of the National Museum in Lviv. (1932, December 15). *Lvivski arkhieparkhialni vidomosti*, 34 [in Ukrainian].
18. Theatre and religion. (1936, May 10). *Meta*, 19 (264), 4 [in Ukrainian].
19. The Ukrainian graphic. The opening of its exhibition. (1932, June 12). *Nova Zoria*, 43 (541), 5, 7 [in Ukrainian].
20. The Ukrainian exlibris on the exhibition of the Ukrainian graphic in Lviv. (1932, June 19). *Nova Zoria*, 45 (543), 6 [in Ukrainian].
21. Photography of Motherland. (1932, October 30). *Nova Zoria*, 83 (581), 5 [in Ukrainian].
22. Shcherbiak, Yu. (2012). The role of the Catholic periodicals in an educational activity of the Ukrainian Greek and Catholic church on the first part of the 20th century. *Pedahohichni nauky*, 54, 87–94 [in Ukrainian].